

roen er op uittekt. Zonder twijfel is de Noord-Hollander niet aan de schaduwzijden van zijn aanleg ontkomen, hij is niet diep. Hij verlangt een woord „voor de praktijk van het leven“. Terecht heeft de heer Norel er onlangs in een zeer goed artikel in „De Standaard“ op gewezen, dat deze provincie een geheel eigen methode van evangelisatie vraagt. De man uit Noord-Holland wil niet geaaid worden, zoetelijkheid of lievigheid doet hem op zijn achterste beenen staan. Even weinig wil hij bemeesterd worden of overweldigd. Toch heeft men hem vaak onrecht gedaan, omdat men hem niet begreep. Nergens stemt het bevel van den Heiland: Onder wijst de volken! meer met den eigenaard overeen dan bij ons in Noord-Holland. Kom hem niet met een flauw verhaaltje aan boord! daar is hij niet van thuis. Maar als je hem klaar en reëel, zonder „geleerdheid“ waaraan hij maling heeft, zegt, waarop het staat, dan zal hij antwoorden: Kaik, deer kon je wel eens gelukkig hebben! Als ge den Noord-Hollander wilt vinden, zult ge hem moeten zoeken in zijn huiskamer, bij de kachel. Met zijn wijf en zijn kinders en zijn knecht om hem heen. Zoo'n Bijbellezing om de tafel, zulk een zondagsschool bij de kachel zal in goede narde vallen. Maar naar een samenkomst zal hij zich niet gemakkelijk laten meetroonen. Ontroerende woorden over zijn armoede in geestelijk opzicht, over de duisternis, die op zijn dorpen hangt, zullen langs zijn „kouwe kleeren“ afglijden. Maar als ge op den man af hem zijn tekortkomingen onder de oogen brengt, zal hij toegankelijk blijken. Zeer concrete prediking stelt hij op prijs, je molte koe en peerd noemen, zal hij zeggen. Geen fratsen! daar is hij niet van gediend. Hoe heeft Lindeboom den Hollandschen aard begrepen! Zijn nuchterheid, zijn praktische instelling maakte hem hier den aangewezen man. Hij heeft de duizenden in beweging gebracht. Eigenlijk heeft Noord-Holland, mensche-lijk gezien, maar twee mogelijkheden. Het zal modern wezen of het zal Gereformeerd zijn. Een Leven naar het Verbond kan de Hollander beter verstaan dan een juichtoon over het blijde evangelie, voor mystiek is hij in het geheel niet geschapen. Gelukkig wordt er in onze dagen veel gedaan in donker-Noord-Holland. Het komt er echter vooral op aan mannen te vinden, die den Noord-Hollandschen eigenaard verstaan. Ik heb eens van een ambtenaars-echtpaar gehoord, dat een pelgrimstocht door een groot deel van ons land heeft gemaakt. Zoo kwamen zij ook eenige jaren te wonen op een dorp in deze provincie. De vrouw des huizes voelde zich nog nooit van haar leven zoo weinig thuis als toen zij pas Noord-Hollandsche werd. Maar toen zij na een drietal jaren vertrekken moest, was het afscheid van dit dorp het eenigst afscheid, dat haar tranen kostte. Dit kan elk begrijpen, die dit ronde, trouwhartige volk heeft leeren kennen en liefhebben. En hij bidt uit den grond van zijn hart: Uw koninkrijk kome! ook bij ons in Noord-Holland!

N. B.

(Vervolg van pag. 411.)

uit Ezechiël worden bedoeld: Moskou en Tobolsk, dan zullen duizenden daarvan onder den indruk komen en meenen, dat dat nu nog eens de ware Schriftverklaring is.

Maar het is dwaasheid en zuivere willekeur. Daarvoor is ons de profetie niet gegeven.

Wat de Heere met de voorzeggings van de laatste dingen, met het geven van de teekenen van de komst van den Zoon des menschen alléén bedoelt is dit, dat wij door al deze dingen, oorlogen en geruchten van oorlogen, openbaring van goddeloosheid en vervolgingen der gemeente, hongersnooden en ziekten ons er telkens aan zullen laten herinneren, dat de Christus wederkomt, dat deze bedeeing niet eeuwig duurt, dat wij zoo moeten leven, dat wij den Heiland altijd kunnen ontvangen.

Heel de geschiedenis van het Nieuwe Verbond is één doorlopende vervulling der profetieën en wij hebben nooit het recht van te voren te zeggen: „daarin of daarin zal nu de vervulling plaats vinden“.

In den loop der eeuwen is trouwens ook telkens gebleken hoe men zich daarmee vergist.

Bovendien hebben wij daar in het geheel geen behoefte aan.

Niet hiearaan hebben wij behoefte, precies uit te vinden hoe de dingen nu verder zullen verlopen, maar dit hebben wij nodig, dat wij, in het algemeen, door al wat er om ons heen gebeurt, ons wakker laten roepen, dat wij bedenken dat Christus elk oogenblik komen kan, dat altijd de nood ons kan overvallen, ook de nood van de vervolging, opdat wij altijd leven uit het geloof, altijd ons geborgen weten in Christus, altijd bezig Christus en Zijn rijk te dienen, de macht des boozen te wederstaan.

Hoe het dan precies zal gaan, of wij dan nog tijden krijgen van vrede en welvaart, of dat wij van nu aan door duisternis en verschrikking heen naar het einde gaan, dat is Gods zaak, dat kunnen wij gerust aan Hem overlaten.

Als wij maar waakzaam en werkzaam zijn (en daartoe roept de Heere ons in deze dagen weer krachtig op), dankomt het met ons altijd goed.

Daarom, laat u niet ontroeren door allerlei spitsvondige, menselijke, aanvechtbare, redeneeringen en voorspellingen, maar leeft rustig uit het geloof, bij het Woord, aan Gods Hand.

Dat zal ook kracht geven tot het vervullen van uw taak, hetzij ge geroepen wordt om in het leger te dienen, hetzij ge uw plaats hebt in de burgermaatschappij.

Geloovig — nuchter blijven, dat vraagt de Heere. D. v. D.

De verbondsleer en het boek van prof. Aalders.

In „De Wekker“ schrijft de redacteur (J. J. v. d.) S(chult) te A(peldoorn) een en ander over het boek van dr G. Ch. Aalders:

Rondom dit boek is een strijd geboren in de Gereformeerde Kerken, die ons sterk herinnert aan de dagen even vóór en ná '92 tot op de Synode van 1905, toen de Gereformeerde Kerken meenden, dat eenheid verkregen was, en dat de Christelijke Gereformeerde Kerk nu duidelijk kon zien, dat zij geen recht had van bestaan. Thans demonstreert dit boek, dat deze eenheid alleen bestond en bestaat in naam.

Dit boek handhaaft de leer, dat het verbond opgericht is alleen met de uitverkorenen en dat Christus het Hoofd is van het genadeverbond, blz. 185 enz.

Eerst wordt aangewezen, hoe verkeerd de Woeldek's voorstelling is in zijn boek „het doopsformulier“. Maar nu zit de Schrijver er mee, dat in eigen Kerken er meerderen zijn, die zich aan de zijde van de Woeldek plaatsen, en die evenals de Woeldek van deze idealistische verbondsleer niets moeten hebben.

In zijn laatste hoofdstuk „samenvattende beschouwingen en praktische gevolgtrekkingen“ tracht de Schrijver aan te toonen, hoe verkeerd een verbondsbeschouwing is, die het zaad der geloovigen niet beschouwt als reeds wedergeboren, en in Christus geheiligd, en die daarom als lidmaten van Zijne Gemeente behooren gedoopt te wezen.

Onzerzijds is tegen deze onschijnlijke, ofschoon schriftuurlijk-idealistische verbondsleer geschreven en gewaarschuwd.

Thans schrijven de kopstukken in de Gereformeerde Kerken in denzelfden toon tegen dit boek.

Ik zal maar voorbijgaan, wat in „De Reformatie“ te lezen staat, als weerlegging, van wat Aalders beweert. Scherper dan het daar staat, kunnen wij het niet zeggen. Ik kies uit het vele over deze lectuur, wat ds Th. Delleman schrijft in de „Gereformeerde Kerkbode van Kralingen“. Hij zegt daar:

Prof. Aalders zegt: dat Christus het Hoofd is van het genadeverbond, is voor geen bestrijding vatbaar.

Dit laatste is wel wat al te sterk uitgedrukt, want stel nu daartegenover eens de uitspraak van den ouden dominé T. Bos (waarbij de namen van prof. Lindeboom, Kreulen, J. van Andel e.a. genoemd kunnen worden), die in 1904 schreef: in den waren eigenlijken zin des woords kan men niet zeggen, dat God het genadeverbond met Christus opgericht heeft, want dan zou daaruit volgen, dat God in dat verbond werd de God van Christus, en dat Christus uit vrije genade het eigendom geworden is van God.

Het verbond is opgericht met menschen, die geworden waren zonder God in de wereld en door dat verbond genadiglijk weer aangenomen werden tot een volk van God. „Blijkbaar zijn er dus altijd theologen geweest, die er anders over dachten dan prof. Aalders.“

Wanneer ik dergelijke reactie lees in de Gereformeerde Kerken, wanneer ik recensies en weerleggingen lees in de pers der Kerken, die het met de idealistische voorstelling van prof. Aalders in het geheel niet eens zijn, dan willen wij ons niet verheffen met te zeggen: zie je nu wel, hoeveel recht wij hadden om in '92 met de vereniging niet mee te gaan, maar dan zouden wij ons willen aansluiten, bij hetgeen „De Waarheidsvriend“ van 24 Aug. schrijft: „Jammer, dat de Gereformeerde Kerken in 1905 op de Synode te Utrecht deze kwestie van „de leer der veronderstelde wedergeboorte“ niet grondiger heeft behandeld, en niet flinker heeft verworpen. Het is en blijft één van de belangrijkste verschilpunten tusschen de Chr. Gereformeerden en de Herv. Gereformeerden enerzijds, en de Gereformeerde Kerken anderzijds.“

Ja inderdaad, zoo spreken ook wij. Jammer, dat deze onschijnlijke leer niet flinker is verworpen door de Synode der Gereformeerde Kerken. Maar wat niet is geschied, kan nóg geschieden. Wie weet?

Ik begroet daarom zulke boeken als van Aalders dankbaar, niet omdat wij het er mede eens zijn, maar omdat zij blijken de oogen van velen te openen.

Zou waarlijk de tijd dichter naderen, als waarop wij in ons Synodaal schrijven aan de Gereformeerde Kerken hebben gedeeld?

Want gedeeldheid is onze wensch niet, maar eenheid.

Ik ga op deze uitlatingen niet nader in, behalve op een paar punten:

a. naar mijn meening heeft de schrijver geen gelijk, als hij meent, dat in 1892 de scheiding geoorloofd was; deze zou eerst geoorloofd zijn geweest, indien het binnen de Gereformeerde Kerken onmogelijk was, tegen de verbondsoptvatting van prof. Aalders te strijden, en indien diens krasse uitspraken kerkelijk zouden worden gemaakt. Het feit evenwel, dat in onze pers ook door een kerkelijk hoogleraar geschreven worden kon tegen dit boek zoo als het geschied is, en nóg geschiedt, toont aan, dat de kerken een dergelijk boek niet voor haar rekening nemen; en voorts meenen we, dat een theo-

logische verhandeling als van prof. Aalders binnen het raam der confessie haar plaats hebben kan;

b. in de meening, dat prof. Aalders' boek een onjuiste constructie geeft, word ik steeds meer versterkt; en steeds duidelijker wordt ook door anderen het tegenovergestelde gevoelen verdedigd;

c. zoolang een synode daarin geen verhindering brengt, zal ook daaruit het onjuiste van den stap van 1892 blijken;

d. ik herhaal, dat uitspraken als prof. Aalders zich veroorloofde, aan het hoognoodige streven naar eenheid tusschen Geref. Kerken en Chr. Geref. Kerk niet bevorderlijk zijn; waarom ik dan ook, getrouw aan mijn verlangen naar eenheid zonder eenigen knieval van de eene of de andere groep, gemeend heb, de opinie der ouderen van vóór 1892 te moeten beschermen tegen prof. Aalders' vonnis;

f. dat ook vóór 1892 onder de christelijk gereformeerden aangaande het verbond verschil van meening openbaar geworden is, zonder tot scheuring aanleiding te worden, bewijst te meer, dat eenheid in kerkverband mogelijk moet zijn, ook al blijven theologische meeningen in dezen tegenover elkander staan.

Voorts schrijft „De Waarheidsvriend“ (hervormd, Gereformeerde Bond):

Zoo staat men dan tegenover elkaar, en niet weinig fel, met de scherpste veroordeeling van den een aan het adres van den ander, waarbij vooral opgeld doet: „gij zijt niet gereformeerd“.

Zou het niet beter zijn de strijdvragen, de verschilpunten inzake het Verbond eens rustig onder de oogen te zien en eens als broeders van hetzelfde huis (wij bedoelen het hier inter-kerkelijk) met elkaar te praten? Wat heeft men er aan, als men b.v. zoals prof. Hepp doet, uitdrukkingen te gebruiken van: „schrik beving mij, toen ik kennis nam van de verbondsbeschouwing van Van der Vegt“? Zooals deze zelfde professor nu al weken bezig is zoo spelenderwijze het boek van ds Woeldek te becommentarieren en diens beschouwingen te veroordeelen, steeds met dien zelfden welverzekerden luchtigen en vluchtigen toon, terwijl anderen als prof. Schilder, ds Delleman enz. er hoog respect voor hebben.

Wij zijn van het boekje van ds Van der Vegt volstrekt niet geschrokken. Integendeel. Wij vinden het een keurig boekje, in prijszwaardigen vorm gesteld en duidelijk ook voor den eenvoudigste. Waarom moet een ander nu theatraal uitroepen: de schrik is mij op 'tlijf geslagen; is dat nu gereformeerd?

K. S.

GENERALE SYNODE DER GEREFORMEERDE KERKEN.

(Vervolg zitting van Woensdag 20 September 1939.)

De werkwijze der Synode.

Ds S. Idema rapporteerde hierna over de verzoeken in verband met de werkwijze der Synode van de kerkeraden van Arnhem, Haarlemmermeer-O.Z., de classis Klundert en de Part. Synoden van Drenthe, Overijssel en Utrecht, die allen aandringen op tijdiger verschijning van de rapporten.

Aan de discussie namen deel de leden dr J. Thijss, ds J. L. Schouten, prof. dr J. Ridderbos, prof. dr O. v. Gelderen, ds D. Hoek, prof. dr K. Schilder, ouderling J. Tieleman, dr W. A. van Es en ds W. H. den Houting.

De Voorzitter betreurde, dat er stemmen opgaan, die een tegenstelling maken tusschen de kerken en de Synode. Spr. kan met zijn Geref. voelhorens dat nergens zien en ook niet accepteren.

Ouderling Tieleman gaf het advies van prof. Kuiper in 1911 in „De Heraut“ gegeven, aan de leden der Synode in overweging.

Prof. Ridderbos wees er op, dat de teleurstelling hoofdzakelijk betreft het rapport inzake de leergeschieden. Spr. vat dat niet. Men weet toch wel, dat dit een kieske zaak is. Spr. maakt geen deel uit van de commissie en oordeelt als buitenstaander. De Synode gaf toch geen opdracht aan deputaten tot publicatie van hun rapport? Er was in de pers veel lichtvaardige critiek en daarom is een verzoek om meer vertrouwen in de Synode wel op haar plaats. Men bedoelt het natuurlijk goed, maar ondermijnt zoo het gezag der Synode.

Nu spr. iets meer van de zaak weet, kan hij zich zeer wel begrijpen, dat het rapport dezer commissie niet is gepubliceerd.

Dr J. Thijss wees nog eens op de opdracht, die deputaten van de vorige Synode hadden ontvangen.

De Synode sprak vervolgens uit: a. dat aan iedere Synode de bevoegdheid toekomt te beslissen of de rapporten al dan niet aan de kerken zullen toegezonden worden, alsmede over den tijd van de toezending der rapporten;

b. dat in gevallen een rapport te laat gereed komt, zoodat er van te voren niet behoorlijk kennis van genomen kan worden, het eveneens aan het oordeel van de desbetreffende Synode wordt overgelaten om de behandeling van het rapport te doen doorgaan of uit te stellen.

Ook over de verzoeken van bovengenoemde kerkelijke vergaderingen om de zittingen in comité-generaal zoo veel mogelijk te beperken, rapporteerde ds Idema. De Voorzitter wees er op, dat het niet aangaat de gedachte te lanceeren, dat de Synode zonder strikte noodzakelijkheid in comité-generaal gaat.

Hier komen ondoordachte voorstellen ter tafel en spr. acht het ongehoord zulke dingen een Synode in de schoenen te schuiven. Spr. neemt dit kort en goed verdracht maken en wil in het rapport bij deze dingen den vinger gelegd zien.

Prof. dr K. Dijk oordeelt, dat deze Synode ook behoort op te komen voor de eere van de vorige Synode.

De termijn kerkeraad waarin de Amsterdam komt niet

Ds D. S. sprake is dingen aan mogen de D. H. prof. Dijk, gewezen w. Ouderling Jemmerme Spr. acht kerkelijke

Prof. dr comité-verg. zaak niet van geheel van 1836, zelve. Maa is gedaan. ken, want op den sprekt zij wust en b. sprokene

Dr H. K. er op gewe haar moet Bogerman openbaar l. zij zich d. Te half den koffie

In de welkom d. hem uit a. nemen.

De concl. vergaderen de daar g. aangenom

Uwe cor. a. dat te betreft, l. paalde zal, en es sloten ver maakt;

b. van Geref. Ker. classis K. Kerken v. Prof. K. meer het het indep van de e. pers, die critiek ge

De Voi. polemiek zal om d.

Ds N. zoo incid. de wijze. meerd. W. tisme, m. bij de k. discussie

Prof. d. dat in he alleen ni. zijn. Spr. zitting w.

Prof. d. den kerl. te nodig. de verkes gaarne g. komen a.

Ds D. E. meer-O.Z. de Part. men de t. nen, toch hier een. bestraffir zin spr. c.

Prof. c. zijn colle. heid“ zit. relevere voortgeze. publieke. communi. door een. spreken.

Ds W. comité-g. generaal. rapport.

De r. merking.

De V. Ridderbo. Prof. L. door der.

Het hu. „De S. in een. sommige. dingen a. zen, en. lijke ver. Ouder. welke p. toom oo.

Prof. zichtig.